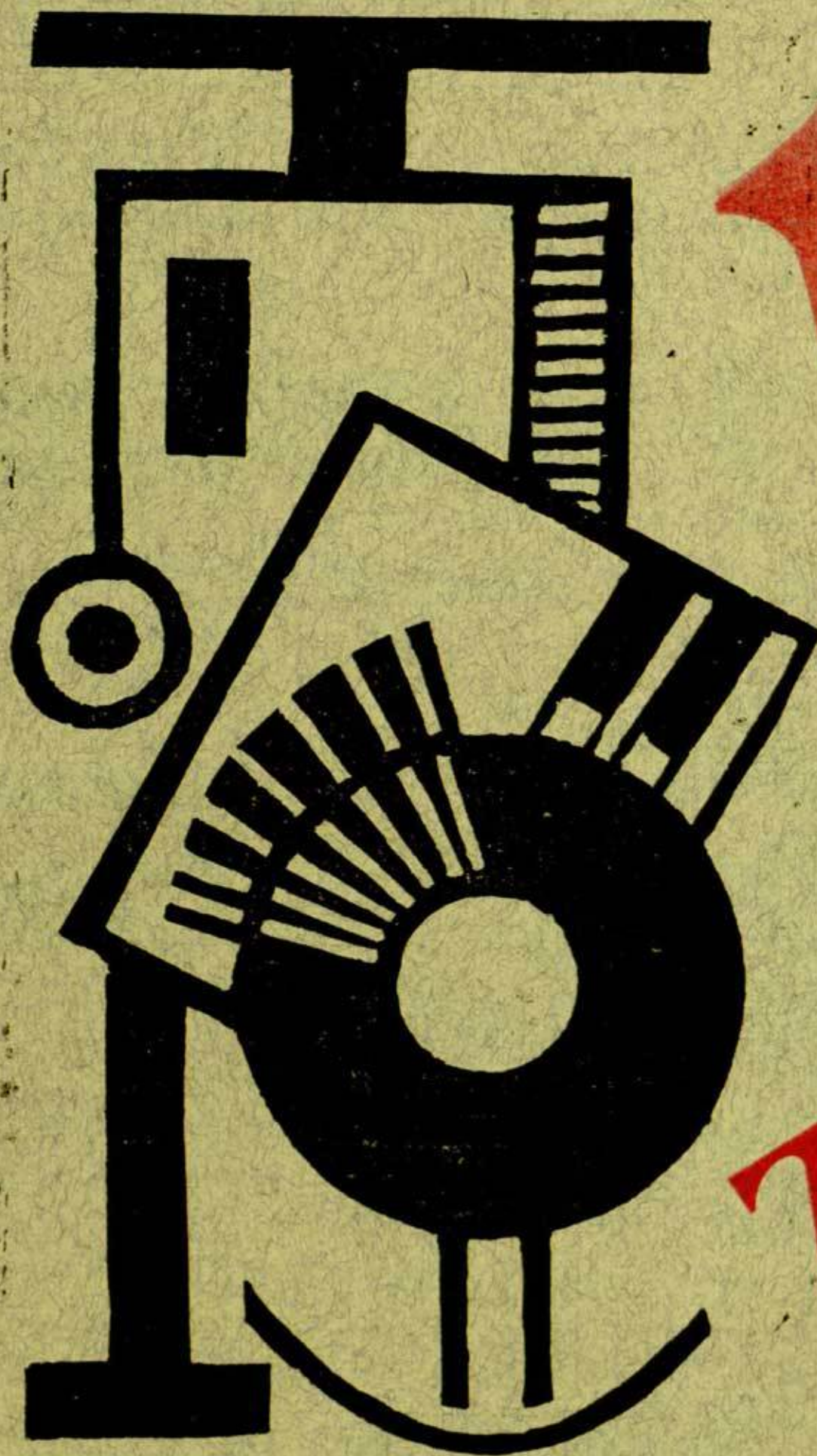

ORIENT ➔ OCCIDENT

Poštarina plaćena

МЕЂУНАРОДНИ ЧАСОПИС ЗА НОВУ УМЕТНОСТ
REVUE INTERNATIONALE POUR L'ART NOUVEAU

BR. 15 JUNI GOD. II

L. Kassák — Wien

Linorez

ZENIT

UREDNIK DIRECTEUR
LJUBOMIR MICIĆ

ЗЕНИТ

Sadržaj: V. Poljanski / Nihilon I. Goll / Der Eiffelturm — Lj. Micić / O estelici purizma — Хлебников / Песма — N. Walden / Gedichte — S. Živanović / Zdravo Savremeniče — Bršadino mlo ligno Vleno — Esperanto — E. Dundek / Dekonfuzijada — Teheng-Loh / Le Cheval — Lj. Micić / Protiv jugosl. antirusizma — L. Dymeš / Horká píseň v zimě — Lj. M. / O elektro-geniju Nikoli Tesli — Marinetti — Miciću — V. Poljanski / Fahrt nach Brasilien — A. Čebular / V Parku V. Jugosl. izložba u Beogradu — Pozorište Pomičnih lutaka — D. H. K. Društvo Hrvatskih Pisara — Prosветna politika i progon Ljubomira Micića — Iz Zenitističkog kriminala — Od uredništva.

Reprodukcije:

Robert Delaunay / La Tour 1910 — Lajos Kassák / Linorez.

ZAGREB - S. H. S. - STARČEVIĆ TRG 10

ZENIT dirigé par LIUBOMIR MITZITCH

Primerak 5 dinara — Pretplata 50 dinara

Međunarodni časopis za novu umetnost. Izlazi jedamput mesečno na zaprepaštenje sviju Srba Hrvata i Slovenaca.

Prvi balkanski časopis u Evropi i prvi evropski časopis na Balkanu koji stvara konstruktivni umetnički smer: zenitizam.

Jedini časopis u istočnoj i zapadnoj Evropi koji donosi neobjavljene priloge najmodernijih svetskih pesnika i umetnika u originalu sviju jezika na globusu. Rukopise ne vraća.

Honorare ne plaća.

Rukopisi (naročito stranih jezika) koji nisu pisani pisaćim strojem ne ulaze u obzir radi štamparskih poteškoća.

Prešampavanje, prevođenje, prepisivanje i prepevavanje nipošto nije dozvoljeno bez prethodne dozvole.

Sve rukopise, pisma i ostalo što se tiče revije „Zenit“ treba isključivo slati na adresu: Ljubomir Mitić, Zagreb, S. H. S. Starčevićev trg 10.

Uredništvo i Uprava prima svakodnevno samo od 2—4 sata po podne.

ABONEMENT — seulement par an: France 50 Fr. (3 Fr.) — Allemagne: 200 M (20 M) — Italie: 30 Lire (3 L) — Amérique: 10 Dol. (1 Dol.) — Tchécoslovaquie: 50 Kč (5 Kč) — Angleterre: 10 Sh. (1 Sh.) — Autriche: 5.000 d. ö. (500 d. ö.)

Cene oglasa: cela stranica — 500 din.; pol — 280 din.; četvrtina — 160 din.; osmina 90 din.; šesnaestina 60 din.

РУСКА
НОВА
УМЕТНОСТ

Z
E
N
I
T

L' ART
MODERNE
RUSSE

№
17

Biće zastupani sledeći stvaraoči:

ERENBURG - HLEBNIKOV - JESENIN

KUSIKOV - LISICKI - MAIAKOVSKI

MALEVIČ - PASTERNAK

RODČENKO - TAIROV - TATLIN i dr.

Г. Е. Лисицкий израђује за ту свеску посвећену руској новој уметности засебни омот „Зенита“ Уложићемо сав труд да покажемо Југославији уистину ЖИВУ НОВУ РУСИЈУ и да допринесемо баш ми највећи део рушењу „кинеског зида“ која је постављен између нас а против наше воље. Нека песници чине оно, што никада не могу учинити политичари.

ZENITISME — L'ART NOUVEAU BALCANIQUE

STOTINU
IVAM
BOGOVA!

zenitistička barbarogenika u 35 činova i veselom predigrom u 8 vežbi

posvećuje
balkanskom čoveku — ubici mraka
barbarogeniju — svladaocu prostora
elektrogeniju — otkrivaču radiotelegrafije

NIKOLI TESLI

koji kao osnivač i vođa zenitističkog pokreta izazovno pruža prvo delo naše novoumetničke realizacije. Kao njegov snažan temelj dokumenat je novog konstruktivnog pesništva na Balkanu — i ostalom svetu belome.

Od ove knjige otštampano je 30 komada na najfinijem papiru i omotu s autorovim potpisom. Naručuje se: Uprava „Zenit“ — Zagreb

ZENITISMUS — NEUE BALKANKUNST

MANDIĆ I DRUG, ZAGREB

Nikolićeva ulica 14

veletrgovina manufakturne robe

Telefon broj 20-88.

Preporuča svoje bogato skladište razne manufakturne robe, kao sukna, hlačevine (zeuga), sve vrste platna, šifona, zefira, oxforda, inleta, walesa, glota, šerša, kao i ostale manufakturne robe uz najniže tvorničke cijene.

Engleskih štofova za muška i ženska odjela, marizeta, fulara, svile, opala i kratke robe.

Posebni odio za prodaju na malo Najniže cijene.

zENIT

No. 15.

ANNEE II.

Уредник и оснивач: Љубомир Мицић

Directeur et Fondateur: Lioubomir Mitzitch

зЕНИТ

Ho. 15.

ГОД. II.

NIHILON

V. Poljanski—Zagreb

Fragment iz knjige: Panoptikum putuje u ogledalo

Klupko misli: iz mene će budući kudelj prestiti. Revolversko praskanje. Puca pre u pella nego što će svanuti dan. Pelli su živi. Prasak smeha i ništa. Koraci Nihilonu kapaju olovno po asfaltu. Nihilon se čudi. I opet je zasvetlio taj ludi dan. Ulice stenju pod pritiskom zagonetaka. U bolnicama jauču gubavci i proklinju sunce.

Nihilon misli:

Somnambuli su prosanjali noć na tornjevima. Mesec XX. veka neobično je magičan.

Dan.

Nihilon je poludeo od smeha. Vrisak u duši. Prasak u mozgu. Prasak pojmova.

Uništiti

Razoriti

Upaliti

Survati

Eliksir novog života. Tvornica umetnih matera. Seksus je suvišan. Babilonska kula konstruisana bez matematičke stvarnosti — ruši se.

Umreti. Psi će mi mrtvome požderati srce.

Nihilon se kod toga zgrči od besa. Iz tajnog kulića u tvornici rečenica sevnula je sveže fabrikovana misao:

! Čuvaj crveno srce za crne dane!

Nihilon oprezno spremi svoje srce u džep.

A šta da netko ukrade moje srce.

On se prestraši.

Ah!

Da mi ga već nisu ukrali?

Ne nisu!

I on oduševljeno mešne srce u grudi na njegovo pravo mesto. Srce veselo zakuca. Ljubav za sve.

Nihilon ljubi kuće, tramvaje, mrtvačke sanduke, svatove, tornjeve i geometriju. Nihilon izvadi srce i opet ga pažljivo spremi u džep. U grudima se smrklo i nastade hladna pustoš.

Plakati urlaju. Lažna je grafika crvljivog stoleća. Plakati zavijaju ko gladni šakali.

Rusija umire od gladi

Pasja gomila je oglušila i oslepila. Pasja gomila je „farbenblind“ za krvava slova.

U gradu u kome živi Nihilon izašla je sledeća naredba gradskog poglavarstva:

Oglas

Opaža se da građani zanemaruju kull stražnjice. Stražnjica je velika naša narodna mučenica. I zato se slavno općinstvo upozorava, da će biti onaj strogo kažnjen lko bude vređao narodnu svetinju. Tko nema poštovanja stražnjice nije čovek.

Smrt gadovima i mizerijama koji hoće povratka ka glavi. Glava je kost. Stražnjica je meso. Mi moramo nastojati iz petnih žila, da se očuva snaga, mesarskog veka.

Tko se i u misli ogreši o ovu naredbu, koju je odobrio i sam predsednik republike

Martin Kasap

sramotno će omastiti uže i biti bačen psima za večeru.

Niko ne sme biti gladan, jer se takav slučaj kažnjava neopozivo smrću.

Gradski oci.

U Nihilonovo uho zakovitlao se val smehova, vrisaka i plača. Njegovo lice iskrivilo se epileptički. On je pozdravio ultramarinsku noć i koraknuo u zemlju

Sebezaborava

Mesec juni. Sati 9. Veče.

Mirozov

Nihilonov prijatelj ima četiri noge. Noge drvene tvrde. Nihilon se zapričao svome drugu:

Ne mogu nikako rešiti, kako je u sledu pojmova tako tako zamršen pojam

REŠENJE

Čudno je živeti.

Čudno je ne živeti.

Nihilonovo lice rasteglo se u smešak kao Arhipenkova skulptura.

MEMENTO

NOVA KULTURA

Sipam mirijade godina pod mlinski kamen. Ispod kamena curi smrdljivo brašno iz koga nikada ne će biti hleba.

MEMENTO

NOVI MLINAR

Druže moj — stolico draga — reci mi — reci — TKO ŽIVI OD NAS DVOJE? Ja ili ti? Tko je od nas element superior?

Znam — ti si večna.

Znam — moja je večnost tako glupa. Samo bi se prostitutka rasplakala nad mojom večnošću.

Ti poličeš iz vremena egipatskih piramida i doživieš 999. vek brojeći od moga rođenja.

STOLICO ! ! ! ! !

Ja na tebi sedim. Ti si tvrda uglata. Tvrdo uglato je sve na svetu koji je tebi INFERIORAN

Znaš ti moj drveni četveronožec: u svetu revolucija postoji i novo ime: LENJIN

Nihilon se trgne.

Siljata misao koja prozviđa njegovu lubanju: smešna je život glupavaca na dve mesnate noge za svet STOLICA — svet superiornih bića na četiri drvene noge.

Rotacija u telu automobila ispod Nihilonovih prozora. Časovi zaprepaštenja i strave uleteše u pauču mrežu Nihilonovih živaca.

Stolica je sela na Nihilonu.

„Još nikad Jugoslavija nije imala kulturnijega i naprednijega časopisa. Kakva šteta da „Zenit“ nema fondove kao zastareli „Glasnik“ i upropašćena „Njiva“. Sa najmanjim materialnim sredstvima „Zenit“ daje zenit.“

Stanislav Vinaver.

DER EIFFELTUM

Ivan Goll — Paris

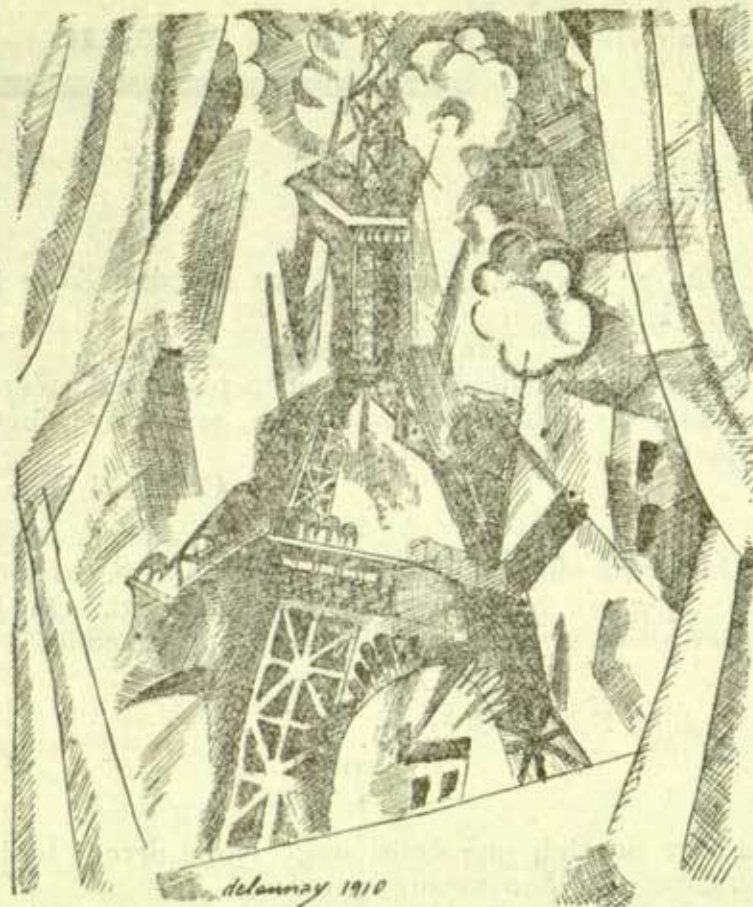
à Robert Delaunay

Eiserne Flöte
Die der letzte Engel bläst
Auf dem Triumphbogen sitzend!
Herbsthaar der Pariserinnen brennt
Sterbendes Rot des Westens
Und das östliche meldet schon Radiogramme!

Unten verwest Paris
Verpilzt der Granit der Oper
Justizpalast
Notre-Dame
Rue des Martyrs
Tuberkulose frisst selbst die Steine

Du, nur du
Senkrechte
Rette uns, rette
Zu orangenen Ozonen!
Ruf um Hilfe die Schwestern des Himmels
Matterhorn
Strassburger Münster
Times Building
Brenne: Allô

Flöte am Munde des Engels
Verwandle dich in dieser Nacht
Werde Posaune
Alle TSE-Stationen zittern
Auf deinen Appell.

Robert Delaunay — Paris

La Tour 1910

O ESTETICI PURIZMA

Ljubomir Micić—Zagreb

Čini se da nova umetnost na svim linijama prelazi u pročišćavanje, određivanje, jasnoću, sintezu. Nema u umetnosti konačnosti nego večne vibracije i poleta. Nema stabilizovanja ni mirovanja nego uvek progresivna aktivnost. Često se mora poći i do apsurda da se vidi pozitivno. Potreba ekstremnosti da se uhvati određen i jasan put. (To je za nas sve jasno i bez komplikacije.) Jasnoća i određenost volje garancija je za vrednost. Vrednost ovisi o određenju. I lutanje treba da ima smernice. Smernice trebaju široko polje. Široko polje put je svijlu ali retkih što ga obrađuju. Ti retki su stvaraoci. Njihov rad i napor treba poštovati. To se retko ili nikada ne čini. Oda vanje poštovanja i mera odnosa prema pojedinim „stvarima“ stепен je čovekove kulture. A ima li kod nas ljudi koji poštuju novu umetnost i ako je kako se ograničeno veli ne „razumiju“? (Mi je stvaramo a na vama je da se potrudite do „razumevanja“). Poštovali i ne „razumeti“ bilo bi možda „normalnije“ od prezira i bagatelizovanja. Paradoks koji karakteriše svetlost i ograničenost svijlu sredina na svetu. Ali zar da to bude odlučno? Naprotiv: uvek slabija pozicija. Neodlučni su oni koji „kritikuju“. Odlučan je rad stvaraoca. Radnici uvek pobeđuju snobovsku šupljinu. Kubizam o kome je opširnije govoreno („Zenit“ br. 10/1921.) nije konačan u svojoj delatnosti. Mladenačko doba kubizma kod njegovih stvaralaca prošlo je dosta davno. (Epigoni biće uvek u mladenačkoj dobi. Kubizam kod nas je u stadiju mladenačke dobe.) Muško doba ovaploćeno je njegovim najboljim predstavnicima Fracuzima i Rusima. Dolazi i njegovo, da ga nazovemo muževno doba. Ono traži svoj sintetički i možda stalni izraz. To bi imalo biti i njegovo poslednje poglavlje. Produženje u stilizaciju, određenost, jasnoću, forsira PURIZAM (purisme=purizam uzeto prema cubisme=kubizam i ako bi prema francuskom trebalo biti pirizam.) Prividno ne čine se velike razlike između

purizma i kubizma. Ali one postoje u toliko u koliko je kubizam proređen. Purizam mogao bi se zvati napokon čisti kubizam, ali to se nas momentano ne tiče. „Zenit“ hoće samo da upozna one koji hoće nešto i od nas da nauče ne upuštajući se za sada u nikakovo iznošenje našeg odnosa prema purizmu. Držim da je najbolje, ako njegovi predstavnici sami govore jer oni su uvek kao stvaraoci i najmerodavniji (gospodo!). Gg. Ozenfant i Janneret (g. Ozenfant je urednik francuskog časopisa „L'Esprit Nouveau“) napisali su Estetiku Purizma, a mi donosimo neke najznačajnije stavke u prevodu:

„Element purizma proizašav kao pročišćenje starih forma nije kopija nego stvaranje čiji je cilj materializovanje predmeta u celoj njegovoj općenitosti i nepromenljivosti. Elementi purizma uporedivi su sa rečima čvrsto određenog smisla. Sintaksa purizma je primena konstruktivnih i modulativnih sredstava; primena zakona koji upravljaju slikarskim prostorom. Slika je celina (jedinstvo); slika je umetnička formacija koja se usvojenim sredstvima služi do ostvarenja jednog čitavoga sveta. Može se stvoriti umetnost aluzija, umetnost mode osnivana na iznenađenju i običajima. Purizam pokušava jednu umetnost koristeći se stalno plastikom ne obazrevši se na običaje i pre svega upravljen je opštim smerom osećanja i duha. Element purizma iz koga je komponovana puristička slika nije viđena kopija prizora ili stanovitog predmeta, nije slučajno nuždan, nije nepotpun, nije patvoren životom kakvog neobičnog kula, nije patvoren u smeru suvišnog izmišljanja. Element purizma — stvaranje — isto je toliko plastično koliko i lirično, organizovano u plastičkom sistemu, stvaranje fizičkih svojstava stabilnosti i bitnosti stvari. Teško je definovati sklad ovih vrednosti pošto su isključivo polje lirizma izazvani kod umetnika stvarima što nas pokreću svojom istovetnošću u sistem sveta.

Naturalista kopira objekt koji ga uzbuđuje i čudi se da nimalo ne prenosi svoju emociju, zaboravivši da ova emocija bijaše u njemu a ne u objektu.

Element purizma nije viđena kopija predmeta—teme, nego slikarsko stvaranje koje izlučuje iz predmeta—teme organska svojstva u njihovim stalnim odnosima i on ih čini novim faktorom koji je znak: lirizam stvaraoca.“

ПЕСМА

Хлебников — Москва

Налазим да је дивно време
Молим умиљату малу ручицу
Нека отмено премести наглас
Да буде једна те исто: столећима уз добош кораца смрт
Его на путу устала се једна бела визија
Јели то вече? Дрво? Или мој хир
Ах, дозволите ми ту реч која личи на нежност
Ближим јој се лепим и ве елим кораком
Довиљем је поздрављајући: ако поричете уплив дражи љубави
Позивљем вас на село
Тамо ће бити младих девојака
Чаше у рукама биће пенушаве
Ухвативши голотињу својим рукама
Од њих добиће трбух ударац
Креснице комешајући се пред мојим очима
Веле ми да су сношаји са световима онкрај гроба лагани.

Gedichte

Herwarth Walden—Berlin

Nun falt ich meine Hände dieser Erde
Deine Augen glänzen in die Weite
Strahlen spielen um gebundene Faust
Meine Knie furchen tief den Boden
Senken sinken
Aehren küssen meine Haare
Meine Sehnsucht springt aus schweigender Nähe
Die Luft verbrennt unter tonlosen Flügeln
O Du mein Abendvogel im Mittag
Erdversunken falt ich Dir meine Hände

Erde meiner Sehnsucht
Viellose Träume umleben Dich
Aber mein Herz stockt im Wachtod

Schweigen horcht auf
Augen senken sich in Schweigen
Augen schlagen auf im Hören
Augen brennen in das Schweigen
Augen brennen auf das Schweigen
Augen hören
Augen tönen
Schweigen zittert
Kommst Du weit her
Kommst Du aus dem Espenwald
Der Himmel schmiegt sich dichter hinieder
Augen atmen
Augen brennen unter dem Abhang
Schweigen horcht auf
Abend
Schweigen küsst unter dem Abhang

„Nas Evropejce silno je uzrujala činjenica što je neko u ministarstvu financija nazvao kočiju fijakerom“...

(„Hrvat“ 1921)

Ljuba Babić-Gjalski
najveći hrvatski pisac

ZDRAVO SAVREMENIČE!

Stevan Živanović — Zagreb

Fantomi, bunilo u mozgu
ja se rađam nanovo.
Igranje slova čudno crvenilo
što zaleva vaša lica.
Pariški ROUGE
suknje iznad kolena.
Dobro.
Svuda se vrte crne zmije
sipaju otrov
na kulturu zapada.
Ha, ha, ha,
hi, hi, hi.
Badava jer
ISTOČNO SUNCE
osušice i ono malo slame
u vašoj TIKVI.

čača	ljubi
braća	gubi
kosa	svrbi
bosa	skrbi
mila	zubi
vila	čubi

PIRIM

SVIRIM

ŽMIRIM

Votre portrait s'il vous plait
Zdravo savremeniče!

BRŠADINO MIA LIGNA VIENO . . .)

Stevan Živanović — Zagreb

Oficiala ordono de l'ministro por nacionala sano;
fer e BORDELOJN
malfermu:
City, Klub kaj la aliajn kabaretojn
kun la assisto de l' teatro kaj ministro por
LA KULTURO.
Ossi Oswald en Zagrebo. (estu fiera Dalmacio!)
Gazethundoj kuras post la aŭtomobilo.
Ossi procentmil diabloj kial vi vin vendas?
Pro Dio, kion vi povas al NI?
Ni semas sur la infektila tereno de l'Okcidentevropo
la BALKANPESTON por mortigi KULTURSIFILISON.
La hebreoj malfermis kinematografojn kaj pensas:
(kia stranga profundeco de la cerbo)
kulture nutradi Balkanon per SESKOFILMO de l' Okcidento.

BRŠADINO MIA LIGNA VIENO.

Ni sendas al vi Evropo zagreban arĥiepiskopon eu
nigra vesto por ke li kantu al via kulturo la himnon
de eterna trankvileco.
En la Zagrebo estas malfermita FABRIKO DE L' SAL-
VARZANO.

Senpagaj kuracistoj KONTRAŬDADAISTOJ.
Senpagaj.

*) La verkistoj forgesis kanti la himnon al la plej granda
seksa malsanejo Bršadin, tial la aŭtoro ilin anstataŭas.

(Na esperanto preveo aŭtor.)

ESPERANTO

Uprkos francuskog ministra prosvete, koji se izvoljeo
na radost francuskih šovena neblagovremeno izjaviti
protiv esperanta, mi donasmo prvi put na esperantu
pesmu jednog zenitiste koji potpuno vlada tim „fabrikovanim“ jezikom. Pa makar „francuski jezik će
uvek ostati jezik civilizacije“ — kako veli g. ministar
— mi na štetu te stare civilizacije želimo esperantu
najbolju budućnost u interesu nove civilizacije.

Dekonfuziada

Evgenije Dundek—Zagreb

Muskulatura u 9 činova à la mode Zenit-veka, po formuli 5=1=Panslavia=more sublimata=čovjek

Sa prvim činom

Orkestar se razilazi — 23 propelera seku glave ad infinitum. Zenitistički duhovi u električnim talarima piju božu i gledaju kako kulise u groznici plešu šimi. (Leva strana: banzaj, banzaj)

Sedaju u radiomobil i polaze u džunglu na pik—nik.

Čuje se Teslarion — (pljesak sa desne strane) 3 profesora na balkonu izdišu

Mir — mir — mir

To vam je gospodo hipertrofija njegove fantazije

On je lud — gde su naše škole

Mi smo ljudi — to je njegova škola.

Abasso frenetičari (umiru) a u

Drugom činu

Čuje se na Zenitofon kako crkva gundā

Izbacite me iz kaveza civilizacije

Stenice mi žderu cigle, dočim je u

Trećem činu

jedan na repu magnetične simfonije pljuvao mak, koji se pretvara u gajde

Branite mene i bolesna gudala

Konj plače za strunom.

Četvrti čin

Sraz šupljih tikava van pozorišta

Peti čin

Buha siše balkansku ljuću krv (izvinjava se) Pardon, pardon ja nisam znala — Lupeži

Vatrogasac joj ubija unučad

Šesti čin

Povorka književnika i pesnika (kose do kolena) juri, jer dolazi 7. čin (spuštaju u krematorij 3 profesora).

Sedmi čin

S leve strane: Propeler skida brnjice sa blatnih njušaka.

Zašto škripaju vešala, zašto se muče ključevi u džepovima, zašto su srca krvavi telefoni, zašto ima papa mamuze, zašto leksikoni umaraju puževe, zašto se znoji kotačić u satu, zašto su baš minute vješala umornih duša (skida znojnu košulju i ubija upitnike palcem o palac)

S desne strane: Cinik kleči na dimnjaku nervozne tvornice plašteva i svira u gitaru od ljudskih rebara. Radnici ga kamenuju dijamanlima, a cilindar mu pada u krater

Komarac filozof ex professo (oko dimnjaka)

Događaji su suci istražitelji geneze, a vera je kontosaldo malom duhu, kaplja tinte je lavina, papir je otac dubokih hijeroglifa, a zato je ipak Dete zanos naših duša.

Osmi čin

Dekadent se šulja i ustima hvata oblak opiuma. Viče: Sova je moja metresa. (U pozadini 2 Japancu prave harakiri, a 3 slona rilom dižu suknje histeričnim damama). Proljevi svemira naše su delikatese.

Purgar plače: Pustite me da osušim svoje obojke u kabinetu. Danas je moj jubilej. Zašto mrzite vlak, koji juri uvek istim stanicama. Prazna novčarka je zapad mojih sunaca. (Učtivo se klanja: kistijand, a teška dizala ga dižu u vis).

Smeje se: Jezici mojih cipela izrekli su više mudrosti nego jezici mnogih govornika.

Deveti čin

S leve i desne strane jasluci, a u sredini golemi mlinac za kavu. Iz daljine čuje se čegrtanje i mijaukanje.

Tetka Lina je usedelica, a kopile je Evropi razbilo glavu, da vidi budavi mozak.

(Vratar pozorišta širca naokolo kloroform i viče):
Glumci zatvarajte vrata ulovili smo ih! Spuštajte zavesu!
Zavesa pada.

LE CHEVAL.

Tcheng-Loh — Peking

Ne dites pas que mes dents augmentent chaque
Mon coeur est encore jeune. année.

Hélas! toute fatigue est pour les autres.

Dirigé toujours par autrui,

Les années et les jours disparaîtront avec les fers

Mes sabots rendront compte de bien des chemins et

des routes parcourues.

Ne discutez point sur la couleur de mes poils,

Mais c'est mon âme que vous ne pourrez connaître.

(Traduit du Chinois par l'auteur.)

Protiv jugoslavenkog antirusizma

Nema sumnje da u pitanju današnjeg odnosa prema Rusiji svi najjednostavnije protegoše svoje (francusko!) političko gledište i njegove metode na kulturno polje što najviše preziremo i osuđujemo. Moralo bi se bezuvetno znati, da je kultura neovisna od svakog političkog manevra bilo koje države na svetu. Kultura i politika nikad nisu bile rođene sestre. Štaviše: dva nepomirljiva protivnika. Večno i prolazno ne može imati zajednice.

Na našu slavensku sramotu mi smo i kulturno odeljeni od Rusije. Mi još uvek imamo prilike da čitamo u jednom zagrebačkom dnevniku („Riječ“) neukusne ispade jedne histerične žene koja je napisala u svom životu i nekoliko dobrih stihova (Zinaida Hipius žena papinskog nuncija u Parizu M. D. Mereškova). Ona u svom famoznom dnevniku baš hrišćanski krsli M. Gorkoga s pridevkom **protuha** a Lunačarski je za nju isto tako nešto — još i gore. Mi se toga beskraino stidimo i kao zenitisti dužni smo protestovati protiv ovakove zloporabe slobode štampe iz bilo kakvih političkih motiva.

Nadalje protestujemo:

1. protiv „Narodnog Kazališta“ u Zagrebu koje je dozvolilo jednom Averčenkiju da priredi svoju antirusku i neumetničku matineju vređajući naš slavenski i svečovječiji osećaj za patnju ruskog i bratskog naroda. Radi ovoga čina kao i radi posvemašnje nedoraslosti našim danima zahtevamo da uprava „N. K.“ položi ostavku.
2. protiv svijui časopisa i dnevnika u našoj zemlji koji dopuštaju vrlo sumnjivim „književnicima“ — „umetnicima“ — „filozofima“ — da u bilo kojoj formi rade na zavađanju i mržnji dvaju bratskih naroda i da nekvalifikovano prosipuju svoju mržnju na kulturne predstavnike današnje Rusije, bili oni pod kojim god političkim režimom. Njihovo legalno polje za kulturnu a i političku borbu je samo Rusija a ne država Srba Hrvata Slovenaca ili ma koja druga država van ruskih granica.

Naprotiv: nama se nameće dužnost, da svim snagama ubrzamo korak kulturnog zbliženja između Rusije i Jugoslavije ne čekajući na njihovo političko zbliženje koje je u skoroj budućnosti nužnost i neopozivi zakon historije.

Umetnost — odnosno sve što se zajednički zove kultura — tečevina je vekova i celog čovečanstva. Nikoja politika na svetu nema moralnoga prava rušiti ili sprečavati progres najvećeg jedinstva: **kultura čovečanstva!**

Vaša dužnost je da u pitanju kulturnog zbliženja i jedinstva činite ono isto što i mi činimo:

UMETNICI SVIJU ZEMALJA — UJEDINITE SE!

Ljubomir Micić
u ime svijui zenitista

Horká píseň v zimě

Ladislav Dyměš — Pěsnek

Těžký
těžký táhneme za sebou
kámen života
pěšky.

Den
nachmelen
potácí se
potácí se.

Zima
všude je ji plno
od vesnice k vesnici
celou silnici
bílě
do našich oken stromečky bílé
vysázeli.

Větr
hvízdá
bičem
práská
čas honí divokou káču
takovou
velikou.

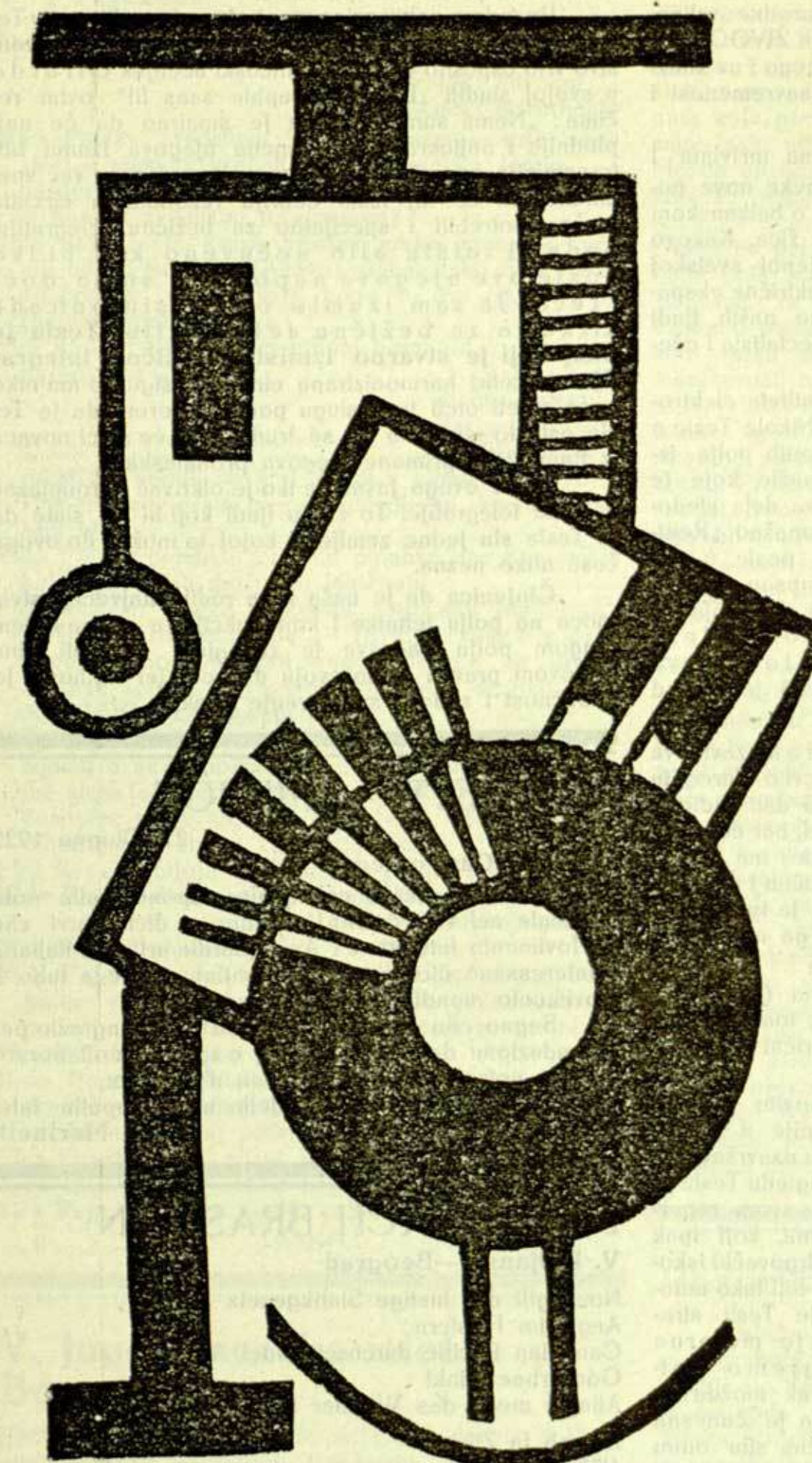
Člověk
hů
zotročil železné vlaky
před ním se plazí
v chuchvalcích sazí
po bříchě.

Lokomotiva
divá
přiletí přes tisíc míľ
jak by ji hnál
na signál.

Tak
jako vlak
slunce jednou
slunce pošleme ulici
ulici.

ŽIVOTU POPALÍ SUKNICI.

Muži
ženy
všichni
vzkřiknem
aby hrali aby duli
fanfáry
slunce se po světě kulí.
Ze sbírky „Hvězdy na spadnutí“.

L. Kassák — Wien

Linorez

O ELEKTROGENIJU NIKOLI TESLI

Lj. M.

Najređa i najteža je spoznaja velikih stvaralaca. Ta suvišna je spoznaja o njima dok su među živima. Mnogo važnija je danas politička i demagoška svest gradske ulice, međunarodna nogometna utakmica, pad ili skok deviza na kojoj burzi — nego o jednom živućem geniju naše rase. Što će nam naš genije? To je mistifikacija. Ne može biti među nama genija jer mi sami o sebi držimo da to jesmo! Što će nam

živući genije — nama trebaju samo neopasni mrtvi. Tko još da se o njima bavi? Narodni poslanik X najveći je naš čovek. Generalni direktor Y banke velik je naš građanin. Trgovac svinjama ugledan je gospodin. Ima vremena za priznanje ostalih. Ima vremena: svi ćemo se još tužno rasplakati i namočiti naše svilene marame u čašama suza. Kad umre mudro ćemo se rastužiti nad njegovim grobom: jest — velik je čovek bio naš Nikola. Oprosti mrtva i velika seno nismo imali dovoljno vremena... narod... država... stranka... jedinstvo... vječnaja pamjat i.t.d. mrljače sentimentalni nepozvani čovečuljak nad lešom

genija naše rase. Suze — a onda opet isto: isto. Da vole naša zemlja leševu i žive i mrlve. Na leševima građene su tolike legende — tolike narodne vrljine. Ali kada — kada će naša zemlja poštovati ŽIVOG ČOVEKA i kada će ne samo na kostima nego i na snazi živog stvaralačkog genija graditi svoju savremenost i svoju budućnost?

NA ŽIVIMA POČIVA SVET — ne na mrtvima! Ovoliko samo — pre nego iznesemo neke nove podatke o elektrogeniju NIKOLI TESLI — o balkanskom čoveku koji je pronašao telegrafiju bez žica. Kakovo mesto zauzima Nikola Tesla u savremenoj svetskoj nauci i što on znači u novom svetu električne ekspanzije života svedoče najbolje mišljenja ne naših ljudi ili akademija, nego uvaženih svetskih specialista i učelnjaka.

H. W. Bock, predsed. američkog instituta elektrotehničara veli o njemu sledeće: „Delo Nikole Tesle u vreme njegove velike koncepcije rotacionih polja izgleda mi jednim od najvećih uspeha mašte koje je ikad postigla ljudska misao. Iza njegova dela sledovalo je veliko delo Rentgena, koji je pronašao „Rentgenove zrake“, i sav onaj rad koji su posle, u sledećim godinama, proneli po svetu Tompson i drugi, rad kojim se zaista došlo do modernog shvatanja fizike. Kako je utvrđeno, njegovo je delo prethodilo delu Markonija, i dalo osnovu za bežičnu telegrafiju, koja znači jednu od najčistijih naučnih današnjih primena“.

Specialista bežične telegrafije Ston završava ovako jednu od svojih studija u kojoj govori o Marconiju i Tompsonu: „Posle njega bilo bi teško dati radiotelegrafiji ikakvih bitnih usavršenja ne idući, bar donekle, onom stazom koju je uredio ovaj pionir; ma koliko da je on bio eminentno genijalan, praktičan i uspešan u aparatu koji je zamislio i načinio, on je ipak toliko odmakao ispred svoga vremena, da su ga najbolji između nas onda smatrali sanjarom“.

Godine 1915 dobio je Nikola Tesla (zajedno s Edisonom) Nobelovu Nagradu za fiziku; tom prilikom (decembar 1915) ističe časopis „Električni Eksperimentator“ ove činjenice:

„Ne želimo da potcenjujemo strahovitu veličinu Edisonovu, ali je vrlo poznato da on nije u tolikoj meri originalan pronalazač koliko genije u usavršavanju već postojećih pronalazaka. U ovom pogledu Tesla je možda protivnost od toga, jer on ima u svom repertoaru ceo niz i sjajnih i originalnih izuma, koji ipak nisu dovoljno usavršeni da bi se mogli trgovački iskorišćavati. Ma da Teslini pronalasci nisu bili tako mnogobrojni kao Edisonovi, ipak svet duguje Tesli strahovit jedan dug. Moderno prenašanje motorne snage pomoću elektrike dugujemo potpuno Tesli. Njegov najveći pronalazak možda je motor za indukciju izmenične struje, čija je čudesna gipkost i ogromna korist učinila električnu silu onim što je danas. U njegovu stvaranju sile sa strujama visoke frekvencije pokazao se pravi genije toga čoveka. Ova tehnika još je u povoju, i niko ne bi znao prореći dokle će još da nas odvede, ali jedno je sigurno: već je otvorila put ka bežičnom prenašanju sile. Još to nije popularno poznato ali ostaje kao činjenica da je Tesla pronašao 1893. jedan sistem za prenašanje bežičnih sila kroz eter, tri godine pre nego je Marconi započeo svoje epohalne bežične eksperimente. Njegova čudesna ispitivanja o cevima vakuma pod uticajem Teslinih struja visoke frekvencije pokazala su praktično da nije daleko dan kada će se 93 postotka one električne energije koja se gubi na toplotu u svim sijalicama, pretvoriti u hladnu svetlost, to jest svetlost bez toplote. U dugoj listi sjajnih Teslinih pronalazaka mi želimo spomenuti sledeće: njegov motor za iskorišćavanje sunčane energije, njegovu novu turbinu s fluidnim

pogonom, i njegov rotacioni transformator. G. Tesla ima danas preko 100 patenata.“

Povodom nekih prigovora koje su iznosili protiv Tesle, u pitanju, bežične telegrafije osporavajući mu prvenstvo vrlo uspešno ga brani francuski učenjak G. Girard u svojoj studiji „La Telegraphie sans fil“ ovim rečima: „Nema sumnje, Tesla je smatrao da će najplodnija i najlukrativnija primena njegova izuma biti transmisija energije na daljinu, ali, pošto on već specificira da se taj izum četiriju rezonantnih kruga može upotrebiti i specijalno za bežičnu telegrafiju, onda bi zaista bilo nečuveno kad bi ko posle ove njegove napomene smeo doći i reći: Ja sam izumio četiri sintonirana kruga za bežičnu telegrafiju. Tesla je onaj koji je stvarno izmislio bežičnu telegrafiju sa četiri harmonizirana kruga, i sigurno mu niko neće smeti otići tu zaslugu pod izgovorom da je Tesla ostavio drugima da se trude kako će steći novaca iz finansijske primene njegova pronalaska.“

Posle ovoga jasno je tko je otkrivač i pronalazač bežične telegrafije. To znaju ljudi koji ni ne slute da je Tesla sin jedne zemlje u kojoj to možda do ovoga časa nitko ne zna.

Činjenica da je naša rasa rodila najvećeg stvaroca na polju tehnike i konstrukcije, a ne na kojem drugom polju nadasve je značajna. Zenitisti čine i u ovom pravcu samo svoju dužnost jer njihova je budućnost i zadaća svladavanje mraka.

MARINETTI — MICIĆU

21. Giugno 1922

Caro collega,

Scusate il ritardo col quale rispondo alla nota pubblicata nel vostro Zenit. Tengo a dichiararvi che il Movimento futurista e l'Avanguardia artistica italiana s'interessano direttamente e continuamente a tutto il movimento mondiale d'avanguardia.

Segno con viva simpatia Zenit. Vi ringrazio per la traduzione delle mie sintesi, e spero di collaborare appena potrò, con qualche cosa d'inedito.

Gradite l'espressione della mia simpatia intellettuale.

F. T. Marinetti

FAHRT NACH BRASILIEN

V. Poljanski—Beograd

Noch gilt das lustige Statikgesetz
Angst im Finstern
Canadian Pacific durchschneidet Amerika
Gonorrhoe stinkt
Aliagüc meint das Würmer kluge Tiere seien.

Zagreb in Zürich

175

Vertikal stürzt Kubus der Zeit
Linien aller Dingen fügen sich zusammen in sum

Ich denke ans Meer zu gehen

Ängstige mich vor Skorpionen

Freue mich der Orchestermusik

Gasse voll Sturm riecht nach Blitz.

Seehunde wurden noch nicht klug

Hinter Kathedern fallen drastische Schimpfwörter

auf Pioniere neuer Zeit.

Einem Weib streichelte ich heute den Fuss

durch Seidenstrümpfe

empfand ich alle Schönheit jugoslawischer Poesie vor dem Zenitismus.

Ich kehrte zurück vom Gaurisankar

um in meinen Zimmer nach Brasilien zu fahren.

Übersetzt von Nina-Naj

V PARKU

A. Čebular — Črnomelj

Rido Pajek: advokat

Fira Repek: guvernant

Rido Pajek: predstava: trebuchorba — trde noge vleči v glavi prevračati 30 ulic mačeka lomiti garderoba med klobuki.

Fira Repek: z velikim programom?

Rido Pajek: Da, krava bezljati preko mene — pahniti cestni jarek pasti Novo: plakat kako fižol sejati da črešnje izraslu hvala bogu še dva čika v žepu (naredi cigareto).

Fira Repek: Bomboni bomboni bomboni... najnovija moda:

rdeće—zeleno

glaseee—sandali

lakasti—lasje

presičke voditi na vrvi šetati z njimi po parkih v PARMi izdelovati prašek glavobolni kosti obirati boli boli...

Rido Pajek: polahko polahko polahko uze popravljati kolešček ostati možgane logičneje

Fira Repek: logika pokopati zapečatiti hiperlogika uničiti NE razumete me — TEPEC cvetlice v cvetličnjaku brati izlegali noge kosmate na divanu zajahati solnce. novootvorjena pošta drndati črnomelj LOGATEC svečni

Rido Pajek: Looo... — huuuuu glava odpirati: razumeti u strah polasčati polasčati strah sove sove me strah lase ježiti kavarna kavopiti piti kavu čitati časopise preje nič bati leteti leteti leteti pasti vstati dihati klicati sedeti kaditi cigareto.

Fira Repek: Ojoja oj vi stopite mi na kurje oko!

Rido Pajek: divni razgled: gnojšče mlaka gnili panju smrdleči zrak...

Fira Repek: ah oko oko

Rido Pajek: pardon gospodična! (ji gledati pod noge potem v oči) kaj krastača kamen poleno zemlja motne očali zdravnik vam dati recept za druge.

Fira Repek: predstava 38

Rido Pajek: iti bliskati grmeti muditi frak polikati pravočasno uro pognati godbo odpovedati pijanec opotekati cilindar zakrpati sama iti

Fira Repek: Kost glista štriga trska vagabund ti...

Rido Pajek: (sam sebi:) Lahkonoč leščerba —

Fira Repek: Jaz na cedilu ostati

Zastor

V. Jugoslavenska izložba u Beogradu

Redakcija „Zenita“ žali što ne može doneti o V. jugoslavenskoj izložbi u Beogradu svoje mišljenje. Možda bi „Zenit“ najviše uspeo da odredi vrednost pozitivnog i novoga a ujedno da nemilosrdno precrta sav balast koji je potpomagan raznim neumetničkim sredstvima i motivima. Pažljivo prateći svu pripremu oko priredbe putem dnevne štampe mnogo toga nam je upalo u oči što je neminovno moralo smetati jedinstvenoj umetničkoj reprezentaciji. Nije potrebno spominjati brojna imena nekih nazovi slikara čije slike mogu pristati u album kakove kaćperke, pa da se izdaleka čak iz „hrvatske republike“ s naše strane izgubi svako poverenje u pozitivnu slikarsku manifestaciju Jugoslavije. Mi žalimo i to što su nekoji slikari slali svoje plačljive lugovanke kroz duge novinske stupce („Politika“) celom zemljom tražeći priznanje od onih koji ga danas nigde ne mogu dati. To večno tugovanje odaje veliku slabost onih umetnika koji plaču i love priznanje po ulicama. Treba stvarati iz dubokog ubeđenja gospodo i bezuvetno nametnuti svoju volju onima od kojih vi ne s pravom

tražite priznanje. Treba svojim pozitivnim radom prkositi svima a ne sagibati se i tražiti milost priznanja. Svuda nova umetnost stvara se bezobzirno i bez priznanja. Vaša kompromisnost ne daje garancija. Vaša slabost ne odaje snagu. Novi umetnici mrze priznanja onih koje preziru u svojim dušama. Možda ste vi samo zato umetnici da iznudite priznanje? Od koga? Možda od onih nepismenih i jadnih novinskih prikaza koja su najbednije zrcalo jedne umetničke nevaspitanosti i neznanja. Tu je trebalo obratiti svu pažnju i oleti im pera iz ruku da ne dovode u bludnju hiljade onih koji još manje znaju od njih. Mi zato smatramo za dužnost da Vas od tih diskvalifikatora uzmemo ovde u obranu bez obzira na Vaša dela koja smo videli samo delomično i koja uza sve svoje manjkavosti ne zaslužuju one đacke „kritike“ sviju beogradskih novina bez iznimke. Ti brojni i uvaženi tumači ugušili su toliko pozitivnih snaga a pružali su moralnu zaštitu uvek parasitima da ne kažemo što drugo. Pročitati smo sve što je dosada pisano o ovoj izložbi. Bezuvetno bi lojalno podcrtali iznimku ali te nije bilo. „Tribuna“ (B. Tokin) je s mnogo dobre volje i najviše okretnosti pokušala da nešto kaže, ali tko da ne izgubi poverenje i u te pisanije kad taj poštovani gospodin traži od slikarstva intelektualnost a na drugom mestu pronašao je da je Tallinov Spomenik (vidi ga „Zenit“ br. 11.) — ekspresionistički itd. Nadalje „Vreme“ odnelo je rekord „stručnjčkih“ mišljenja i opservacija. Gosp. E. N. (Emil Nadvornik) Za svakoga je našao po jedan lepi nakit a svaki drugi je ekspresionista ili futurista (o bože moj znade li E. N. što o futurizmu i ekspresionizmu osim njihovih imena?) Ili „Radikal“ (Odavić) koji je valjda u zabuni doneo govor sa koje skupštine u Leskovcu mesto prikaz o izložbi. (Glavno je potpis — neka se oseti da smo živi.) Šeta reči dalje o onima drugima. Najžalije nam je što dosad nismo nigde našli prikaz veleučenog packala g. P. Vučetića za koga držimo da će jedini sa „kulturno-idiotskog“ gledišta najbolje udovoljiti kritičarskom pozivu koji će zadiviti čak i g. Marka Cara. Možda i nas kad ponovo budemo usrećeni da pročitamo kako je „zenitizam došao preko Beča“ (Posebna vest „Beogradskog Dnevnika“) Tešite — se nikad umetnici u našoj zemlji nisu imali priznanja. Još dugo neće ga ni imati. Zato se brinu carevi, vučetići i ostali ići, vići — snobovići.

Pozorište Pomičnih lutaka.

„Istočni Greh“ Ljubomira Micića nije prikazivan u zagrebačkom Narodnom Kazalištu kako to misle nekoji što se obraćaju na nas pismeno i usmeno. To je gospodo „Istočni Grijeh“ od maminog šineka Titeka Štrocia pošto je on ujedno i najrdaviji glumac u zagrebačkom pozorištu. Uvek takovi ovde i u ovakovom slučaju mogu doći u obzir pošto Strindberg, Pšibiševski, Wedekind i dr. mogu samo pod tuđim imenom i u kompilatorskom izdanju ugledati „svetlo“ zagrebačke scene. Gospodin Raić kao redatelj otkazao je ovaj puta ljubav bezbrojnim jastučićima i ako je hereditarno opterećen sa nekim nedavnim krojem kavanske „Die Kunst“ gde smo videli sličnu scenu. On je još uvek slepi sledbenik svega što je na nemačkom slovu a taj jezik bio je dugogodišnji njegov službeni pozorišni jezik sve tamo do g. 1918. Gosp. Strahinja Petrović za koga smo imali prošle godine i povoljnih reči, sam ih je demantovao pošto smo ujedno predvideli i opasnost zagrebačke „genialne“ glumačke škole i karijere. Gosp. Papić uspeo je da spase kavansku ležernost uprkos afektovanog lamatanja rukama i afektovane patosijade sviju ostalih glumaca. To valjda zato jer je dramski direktor operski redatelj g. Gavella koji je elektrizovan samo baletnim nogama i zato valjda što

uopšte nezna napisati ni jedne rečenice jer mu srpsko-hrvatski jezik ne leži ili možda od velikog uzbuđenja kad piše o plesu gđe. Froman (vidi „Kazališni list“ 1921.). Uvek taj dosadni možda. Sve je to jedna velika „kultura“, koja vodi u Podsused svako veče u 8 sati. Ali tko da se usudi ponovo reći, da ovakovo pozorište treba zatvoriti, kad „Udruženje glumaca“ proglašuje privatni bojkot protiv „Zenita“ čiji je urednik još 1920. g. uzeo u zaštitu te iste glumce bez razlike („Novosti“) radi čega mu je tajnik g. Cvijanović spremio pismeno priznanje od istog udruženja. No tada nije bilo oportuno, pošto je urednik „Zenita“ bacao otrovne strelice na g. Bacha koje su mu doprinele ponižavajuće mesto administrativnog upravnika za koje ga je i predložio. Danas je perspektiva u dve poslednje godine vidnija i može se reći ovo: kod novog imenovanja direktora drame trebao je g. Josip Bach zauzeti svoje staro mesto, pošto posle njega nije došao nijedan sposobniji čovek u granicama ovakovog pozorišta u kome se redovno obavljaju samo permutacije lutaka. Mi smo u svakom času spremni zadovoljiti objektivnosti pošto su nam uvek namere i ciljevi u borbi čisti od svih ličnih momenata kojima čini se naš umetnički život premnogom obiluje. Povod za ovu konstataciju dao mi je mlitavi i plitki rad Narodnog kazališta i u ovoj godini koji znači najveći anahronizam: veći od svih provincijalnih pozorišta na svetu. Ovo više nije ni za čake glumačke škole. Da ne pišemo bezizgledne listanije o dužnostima današnjih pozorišta, mi smo i dalje prisiljeni desinteresovati se radom ove dosadne i inferiorne ropotarnice historijskih i klasičnih kostima što se zove „Narodno Kazalište“ kome je intendant Julije Benešić podstarosni stihotvorac, a dramaturg Joža Ivakić stari svat iz Slavonije. Dok ova ropotarnica guta milijune na zadovoljstvo šibera u operskim ložama i parketima, gde se s uživanjem sluša „grlata kultura“, dotle jugoslavenski narod nezna čitati ni pisati. Zato se nije vredno uzrujavati — zar ne?

D. H. K. DRUŠTVO HRVATSKIH PISARA

na svojoj godišnjoj skupštini izabralo je nekakav politički odbor što nas nipošto ne čudi. Mi poznavajući vrednosti i mentalitet tih nazovi književnika nismo pristupili na tu skupštinu jer mi s takovim „književnicima“ (odsada pogotovo!) nemamo i nemožemo imati ništa zajedničkoga. Mi sa svoje strane (pošto je i urednik ovog časopisa pravi član D. H. K.) izražavamo izabranom odboru potpuno nepoverenje jer ne možemo ni časa odobriti ovakav nesavremeni i nekulturni ispad. Zar je moguće da jedan M. Ogrizović sedi u odboru društva književnika? To isto vredi za M. Begovića a i za profesora filozofije (ne književnika!) A. Bazalu koji je bio zajedno s Ogrizovićem saradnik „Zlatne spomenice hrvatskoga naroda“ pod uredništvom glavnog štaba austro-ugarske vojske!? Zar je moguće da i jedan zenitista kao čisti nepolitički književnik i umetnik bude član takovoga društva? Zar da čovek ostane član onoga društva književnika čiji je predsednik B. Livadić održao onaj đački ekspozice o umetnosti i književnosti pobravši ga po kojekakvim predratnim večernjim novinama!? Da ne govorim na dugo i široko i o onima koji su članovi društva i odbornici valjda zato što su kojekakvi profesorčići i pišu školske svedodžbe ili onima što su „svršili“ pravo i pišu sudbene odluke ili o onima što prodaju knjige ili o komegod — najavljujem svoj istup iz Društva hrvatskih književnika u Zagrebu, radi gore navedenoga i radi toga što ne odgovara svrsi i interesu književnika. Radi toga što je njegovo vodstvo politički obeleženo, radi toga što su bivši predsednik Livadić i sadanji odbornik Begović tražili prošle godine u

štampaniji „Tipografija“, da se ne štampa „Zenit“ preteći se, da će oni u protivnom ostaviti štampariju itd. Neka se zna što je to D. H. K. i koliko je njegov bivši predsednik radio u interesu književnika. Predlažem još na kraju za budućeg predsednika upravnika gluhonemog zavoda g. Leppéa i čestitam mladima na uspehu. Sram vas bilo!

Lj. Micić

PROSVETNA POLITIKA I PRO-GON LJUBOMIRA MICIĆA

Na molbu Ljubomira Micića srednjoškolskog nastavnika u Zagrebu, za produljenje dopusta u svrhu umetničkog studija u inostranstvu, ne dobiva odgovor nego slučajno ima čast pročitati u „Narodnim Novinama“ od 23. III. 1922. ovo:

„Pokrajinski Namjesnik za Hrvatsku i Slavoniju premjestio je Ljubomira Micića, namjesnoga učitelja u kr. učiteljskoj školi u Zagrebu, službe radi u istom svojstvu i sa sustavnim berivima u kr. realnu gimnaziju u Mitrovici.“ Pošto se maestro zenitista Ljubomir Micić protiv ovakovoga nenadanog dara ogradio ispravno računajući da još ni nakon 12 brojeva „Zenita“ nije zaslužio Mitrovicu, to je službeno pozvan od g. inspektora Petra Radkovića da predloži novu molbu za dopust do kraja školske godine, što je spomenuli smesta meseca aprila i učinio. Ali ni ovoga puta ne nedobiva g. Micić rešenje nego od ravnateljstva kr. učiteljske škole u Zagrebu prima ovo službeno ljubazno pismo:

„Br. 387 . . . . . U Zagrebu, dne 1. srpnja 1922. Ovime se obavješćujete na poziv Pokrajinskoga namjesnika za Hrvatsku i Slavoniju, da ste na osnovi rešenja Pokrajinske Uprave za Hrv. i Slav., odjeljenja za prosvjetu i vjere od 25. lipnja 1922 broj 22.413., s tim danom odriješeni od službe namjesno učiteljske s dodatkom, da su Vam beriva kod kr. državne blagajne u Zagrebu s danom 30. juna 1922. obustavljena.“

Šta znači ovo g. Ministre Prosvete? ? ? ? ?

IZ ZENITISTIČKOG KRIMINALA

Gospodine državni odvjetniče!

I. U Zagrebu boravi D. Aleksić student filozofije koji je izdao prvi i zadnji broj nekog glupavog i onaniističkog listića „Dada-Tank“ u koji je preštampano neke neverne radnje bez dozvole potpisanih i jedan ukrao pseudonim iz „Zenita“. Taj isti zapretio se g. V. Poljanskom u mraknom hodniku štamparije „Gaj“ ovim rečima: „Čuvaj se mogao bi te bez svedoka sad ovde ucecati.“ Osim toga spretno „posuđuje“ novac i nikako ga ne vraća, pošto mu redakcija „Zenita“ ne vraća njegove neštampane rukopise.

Da li ovo spada pod kriminal?

II. Postoji i jedan debeljko koji je svršio pravo: poeta Dr. Danko Andjelinić, koji u „Jugosl. Njivi“ prepjevava pesme nekih uvažanih zenitista. Poznat je kao najdeblji poeta u našoj zemlji i protiv zenitista nastupa zasukivanjem rukava pokazujući mišice, ako se o njegovim „pesmama“ reče nešto nepovoljno. On je takođe napao u „Kazališnoj Kavani“ g. V. Poljanskoga pošto se je jedanput pred svedocima pravredno ogradio protiv izazivačke prirode gospodina Dra poete u zaštitu svoje lične slobode. Mi držimo da je lična sloboda pravo svakog građanina pa i svakog zenitiste — možda ne?

OD UREDNIŠTVA

Urednik „Zenita“ obaveštava sve one koji su ga posećivali da neće u trajanju od X neodređenih dana primati nikakvih poseta radi odsustva iz Zagreba. „Zenit“ broj 16. izaći će u Berlinu kao sveska zenitističke propagande. Ovaj broj ima preveliko zakašnjenje radi ponovne iznenadne izmene štamparije.

Balkanska Banka

dioničarsko društvo

Zagreb, Jelačićev trg broj 25.

Dionička glavica K 200.000.000 — Brzovjani naslov: „BALKANBANKA“. Telefon 8-65, 7-03.

PRIMA uloške na uložne knjižice sa 5 posto čistih.

PRIMA uloške na tekući račun uz najpovoljnije ukamaćenje.

ESKONTUJE mjenice i devize.

IZVRŠUJE burzovne naloge, te isplate na sva tu i inozemna mjesta.

OBAVLJA sve bankovne poslove najkulatnije.

Najbolja, najtrajnija i najsigurnija embalaža

Jest onaj ovojni materijal, koji pruža najveće probitke svim strukama, koje razasliju bud kakovu robu, bilo poštom bilo željeznicom.

Valovita ljepenka

(Wellpape) u uporabi najjeftinija je embalaža, pruža najveće osiguranje protiv loma staklene robe, boca, jala i svake ine lako lomive robe. Valovita ljepenka laglja je od svake druge embalaže, prišteđuje dakle mnogo poštanskih troškova. Valovita ljepenka dađe se savijati, žilava je, trajna je i otporna, ne krši se dakle prigodom transporta tako lako, kao tanki drveni sandučići. — Nadalje dobavljamo Vam iz mnogobrojnih, strojevima izvršno opremljenih odjeljenja naše

tvornice kartonaža

sve u obzir dolazeće vrste embalaže od ljepenke i papira: Sve naše proizvode dobavljamo Vam po volji bez tiska ili tiskano u knjižolisku, kamenotisku, jednobočno ili mnogobočno, u najsolidnijoj, najboljoj i najkulatnijoj izradbi, kao što se ovi proizvode već 24 godine kod naše tvrtke:

Kromolitografska tvornica Rožankovski i drug

dioničarsko društvo

Zagreb, Savska cesta 27-29 Telef. 4-86

Utemeljeno 1895.

„GORANIN“

Industrija drva d. d.

Centrala Zagreb

Palača Hrv. Eskomptne banke

Skladišta:

Rijeka i Bakar

Pilane:

Lokve i Crnilug

Kupuje svaku vrstu jelove, bukove i hrastove građe.

Prodaje sob. Bakar i cif. svaka luka Sredozemnog mora.

UVOZ

Prodaja svih vrsti
mlinskih strojeva
kao i inih dijelova

J. JIRŽIK I DRUG

NOVA
VES
57

IZVOZ

kupuje i prodaje
sve vrsti žitarica
:: i t. d. i t. d. ::

Trgovina manufakturne robe na veliko

N. D. Mandić

Zagreb, Palmotićeva ulica broj 19.
Telefon 6-99.

Preporučuje
svoje skladište
uz solidne cijene.

VEREŠ I DRUGOVI

Nakladno i grafičko reprodukciono
poduzeće
Marovska ulica 21. ZAGREB. Telefon broj 11-78

IZRAĐUJE :

Klišeje, auto- i fototipije, za tisak u jednoj i više
boja. Crteže za reklamu, plakate, etikete, tiskanice.
Dionice i vrijednosne papire.

Centralna eskomptna i mjenjačna banka dioničarsko društvo

Telefon ravnateljstva 8-77 Zagreb, Ilica br. 26. Brzajavni naslov :
Telefon blagajne 15-30 **BRODBANKA**
Dionička glavica K 75.000.000.--

PRIČUVE PREKO K 22.000.000 ULOŠCI PREKO K 45.000.000
PODRUŽNICE : BROD nS. OSIJEK, DJAKOVO.

Prima uloške za knjižice i u tekućem računu uz najbolji ka-
matnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah i bez otkaza.

Daje mjenbene i kontokorentne vjeresije, finansira trgovačke
i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve burzovne poslove, kupuje i prodaje devize, va-
lute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno.

DIONIČARSKO DRUŠTVO

„MERKUR“

Veletrgovina i konfekcija papira

TELEFON 17-95 ZAGREB ILICA BR. 31.

Brzajavi : PAPMERKUR.

Bogato skladište
pisaćeg i risaćeg pribora.

MJENJAČNICA Z. Stilinović BAKAR.

Brzajavni naslov : STILE, BAKAR. Interurban TELEFON broj 25.